

TOUR DE DOVRE

Tre nasjonalparker på to hjul

Den nyåpnede sykkelruten «Dovre fjell rundt» er et kinderegg av opplevelser, med ikoniske fjell, norsk gruvehistorie, landets minste mikrobyggeri, moskussafari og Norges vakreste seterdal. Pedal power!

TEKST: TORILD MOLAND FOTO: RONNY FRIMANN OG TORILD MOLAND

UT PÅ TUR: I løpet av fire dager skal vi sykle gjennom tre nasjonalparker på to hjul: Dovre, Dovrefjell og Rondane. Her cruiser vi på vei fra Dombås til Hjerlinn på den nye sykkelstien som sto ferdig høsten 2017.





a, da er det bare å trække på, da.

Vi har akkurat gått ut av bilen i Dombås sentrum, og fotografen har tatt en titt på kartet. Ikke minst på kartets topografi, der en samling tette årringer øst for Dombås med all tydelighet forteller hva som venter. Her er det ingen innledende runder - vi går løs på klatreetappen med det samme. Kort og brutalt. Fem kilometer og 350 høydemetre senere puster vi lettet ut på toppen. Herfra brer vidda seg ut som et sengeteppe.

UT PÅ VIDDENE. – Vondt i rompa? Bare vent til i morgen! Nei – i overmorgen, roper to damer i rosa med tunge traller bak syklene. De er straks ferdige med sin egen rundtur og ler godt av oss som akkurat har begynt.

For det verste skal fortsatt komme.

Men først – ren nytelse. Dovrefjellsvidda mellom Dombås og Hjerkin er nesten padde flat, med små badevann langs sykkelstien, omkranset av høye topper i det fjerne. Det er denne delen som er mest tiltrekkende for syklistene.

Den nybygde sykkelstien fra Dombås til Hjerkin åpnet senhøsten 2017, og går til dels parallelt med E6 mot Trondheim. Likevel ser man nesten ikke veien, og har helt følelsen av å sykle på vidda.

«Dovrefjellsvidda er nesten padde flat, med små badevann langs sykkelstien»

Sykelstien tar oss gjennom Fokstumyra naturreservat, et viktig våtmarksområde med hekkende traner og myrhauk, spillende brushaner og en stor bestand med blåstruper. Akkompagnert av trillende fuglekvitter trækker vi oss lett bente over myra. Det er flatt, det er mykt og sola skinner fra en skyfri himmel.

NORGES MINSTE MIKROBRYGGERI. Likevel er det to sultne og energitomme syklistene som stopper ved Furuhaugli godt utpå dagen. Det er bare tre timer siden vi startet, men det er ganske mange timer siden frokost. Da er det godt at eier og ølentusiast Stein Pedersen ikke bare byr på hjemmelaga elgkarbonader, rømmegrøt og vafler til dessert – i kjelleren har han nemlig Norges minste mikrobryggeri og byr derfor også på Eine Ale, Elg IPA og selvfølgelig, i disse trakter - moskusøl.

– Det startet som en idé etter suksessen med Rondaneølen, som ble laget i forbindelse med Rondane nasjonalparks femtiårsjubileum i 2012, sier Stein Pedersen.

Han har drevet Furuhaugli i snart 20 år sammen med kona Inger-Lise og bevart en familietradisjon som går tre generasjoner tilbake til bestemor Olga som startet overnatting her på 1930-tallet.

◀ **TRADISJONSRIKT:** Familien Hjerkin, f.h. Anne Stine (50), Anne (73), Amalie (17) og Marius (20), har drevet overnattingssted på Hjerkin i 1200 år og tretten generasjoner. Turen dit fra Dombås følger deler av Pilegrimsleden.



En vill idé ble snart en suksess. Men Stein produserer bare 500 liter med godsaker i året, så du må selv ta turen for å smake.

Fotografen bestiller dobbel lunsj – både elgkaker og rømmegrøt, med en stor, smakfull Villrein IPA. Jeg velger moskusøl og reinsdyrkarbonader. En time senere velter vi oss gode og mette på syklene igjen.

– Men jeg synes ikke all den energien kom seg helt ned i låra, sier fotografen i det vi trækker ut på sykkelveien igjen.

Heldigvis er det neste strekket frem til Hjerkinns ganske flatt. På motsatt side av dalen brer Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark seg ut over et gigantisk snaufjell. Det er hit vi skal i morgen, for å hilse på den berømte moskusen.

ENDELIG KLAR. – Det var kommunen som vedtok sykkelstien, og de har holdt på i mange år, forteller vertinne Anne Stine Hjerkinns Ekre (50) ved Hjerkinns Fjellstue og Fjellridning.

– Så vi har venta og gleda oss lenge. Ikke er den vanskelig heller! Jeg sykla den fra Fokserød med unga i fjor før stien var helt ferdig, og det gikk veldig bra. Det er jo fint og flatt her på fjellet – det er biten opp fra Dombås som er bratt, sier hun.

Dagen derpå sitter vi utenfor det nydelige hvite og røde huset – hvor det har vært nattely for reisende i hele 1200 år. Anne Stine er 13. generasjon som driver stedet. Hjerkinns er et godt hjem å hvile beina en dag, og heller benytte seg av stedets kanoer og ta en utflukt for å hilse på de berømte moskusene.

«Her er det ingen innledende
runder – vi går løs på fjell-
klatringen med det samme»

EN HÅRETE FYR. Dovrefjell er det beste stedet i hele Europa å se moskus i sitt rette element. Rundt 350 dyr holder til på snaufjellet her, og de langhårede, raggete dyrene trives best når det er kaldt og vinden uler.

Nå midt på sommeren er det egentlig for varmt for dem. Dyene er spredd over et stort område, og ingen vet akkurat hvor de befinner seg. Så dette er ekte safari! Vi trasker over myrer og busker i nesten to timer før vi får øye på de majestetiske dyrene, og holder respektfullt 200 meters avstand. En moskus kan nemlig bli opptil 450 kilo og løpe i 60 kilometer i timen. Ikke er de spesielt glade i selskap heller.

De som ikke vil ha en langtur kan heller stoppe innom arkitektoniske Viewpoint Snøhetta, og ganske ofte går det moskus forbi nede i dalen.

KUNST OG KULTUR. – Hvordan er låra i dag, spør jeg fotografen til frokost.

► **OPPLEVELSER:** Det er tre dager spekket med opplevelser, fra moskusmøter til kunst på Galleri Slåen, seterliv på Bergseng seter, en tur inn i Folldalgruvne og reinsdyrkarbonader med mikrobrygg på Furuhaugli.





– Slitne, mumler han nedi kaffekoppen.
– Godt det bare er nedover i dag da, trøster jeg.
Heldigvis uvitende om hvor feil jeg skal ta.
I dag skal vi på sykkelsetet igjen, og veien fra Hjerinn til Folldal går egentlig på asfaltert hovedvei. Men Anne Stine anbefaler en snarvei gjennom Hjerinnholen naturreservat. Som skal vise seg å være et nydelig valg på åpne stier gjennom vakkert skogs- og myrlandskap.
Halvveis til Folldal svinger vi opp en avstikker til Galleri Slåen – et unikum av et sted med galleri i et stabbur fra 1750, snodige kunstverk både ute og inne og servering av Norges beste rabarbarapai med lokalprodusert tyttebærbrus. Himmelsk!
– Noen av kunstnerne er lokale, andre er fra hele landet. Jeg er mest opptatt av selve kunsten, og vil ha et galleri fylt til randen av humor, farger og glede, for det må vi ha, sier den fargerike eieren Kari Åsheim (59).
Keramikk er jo litt upraktisk å ta med på sykkelstur, men Kari sender over hele landet.

«I går fikk vi en stor bit av det nasjonalromantiske eplet, og i dag skal vi spise resten»

ET GRUVESAMFUNN. For hver mil burde man ta et stopp ifølge Anne Stine, så etter to nye mil trækker vi oss opp en avstikker mot Folldal gruver. Folldal er et lite stykke Norgeshistorie, og et av 15 anlegg på Riksantikvarens bevaringsprogram for tekniske og industrielle kulturminner.
Den første gruvedriften her var allerede på midten av 1700-tallet, og siden dannet denne hjørnesteinsbedriften grunnlaget for utviklingen av samfunnet i Folldal og kommunene rundt.
Små og store kan i dag få en liten smakebit av hvordan livet var som gruvearbeider, og et lite tog tar oss med 600 meter inn i fjellet, hvor luften er tung og stemningen fuktig. Arbeidet var strevsomt og farlig, gruvegangene kunne kollapse og helsa ble ofte skrantende. Vi kan heldigvis kjøre ut etter en halvtimes omvisning, og sjelden har det vært så godt å se sollyset igjen!

SORIA MORIA. Ruten videre går egentlig ned til Folldal og veien inn i Grimsdalen. Men Anne Stine har nok en gang tipset oss om en «snarvei» over fjellet, som skal vise seg å innebære en stigning fra rundt 700 til 1000 meter. Asfalten viker plass for grus, og etterhvert bare en sti.
Det er fire tunge lår som når toppunktet godt utpå dagen. Men belønningen er verdt alt strevet, og skulle jeg syklet igjen ville jeg aldri i verden tatt hovedveien!
En nydelig liten grusvei strekker seg innover vidda, og da vi

◀ **NASJONALROMANTISK:** Utsikten over Grimsdalen, de gamle seterne og Rondetopen i det fjerne er som et maleri av Tidemand og Gude. Turen opp fra Grimsdalen er drøy (nederst), men desto bedre er nedfarten til Dovre (øverst)!





1. Dombås hotell og Trolltun gjestegård. Mulighet for el(g)-sykkelsafari med Dovre Adventures

2. Hjelle seter

3. Fokstugu og Fokstumyra fuglereservat

4. Furuhaugli turisthytter. Mulighet for moskus- og elgsafari, og Norges minste mikrobryggeri

5. Hageseter turisthytte

6. Hjerkin Fjellstue og Fjellridning. Mulighet for moskussafari, ridning og kanoleie

7. Viewpoint Snøhetta

8. Hjerkinholen naturreservat

9. Galleri Slåen

10. Follidal gruver

11. Bergseng seter

12. Grimsdalshytta

13. Haverdalsei

14. Dovre

15. Budsjord Pilegrimsgården

etter en stund runder en åskam og ser rett inn i de majestetiske Rondetoppene i solnedgang, er svette og melkesyre som blåst bort av beina. Snakk om nasjonalromantisk presang. I denne ånden er det jo svært passende at vi skal overnatte på en 200 år gammel restaurert seter.

Måleren stopper på 42 kilometer, og vi dunker i seng før klokka har slått 22.

DEN LANGE VEIEN HJEM. I går fikk vi en stor bit av det nasjonalromantiske eplet, og i dag skal vi spise resten, inkludert skroten. For Grimsdalen er en av Norges vakreste, og viktigste, seterdaler, med flere godt bevarte setermiljøer. Vi sykler på grusvei i dalbunnen langs en uttørket elv. På den ene siden har vi Dovre nasjonalpark, på den andre Rondane. Åskammene er dekket av blomstrende kulturlandskap, og titt og ofte passerer vi en nydelig gammel seter med skjeve skigarder og sølvfarget treverk.

I hist og pist stikker det opp gamle, runde gravpukler, som små åser i dalbunnen. Og omtrent halvveis inn i dalen, akkurat ved lunsjtid, kan vi sykle opp til det eneste siviliserte stedet i hele dalen, nemlig DNT-hytta Grimsdalshytta. Rømmegrot og spekemat er bensin for trette syklist.

Herfra er det fire mil igjen tilbake til bilen på Dombås. Turen ut av Grimsdalen går på fin og bred grusvei, og selv turen opp igjen over fjellet til Dovre går sånn tålelig greit. Derfra er det plankekjøring på gamleveien opp til Dombås.

Fire dager og tre nasjonalparker på to hjul – det har vært 130 usedvanlig vakre og innholdsrike kilometer. Neste år tar vi den på elsykkel. ■



Fakta DOVRE

OM TUREN

- «Dovre rundt» er en delvis merket rundtur fra Dombås til Hjerkin, Follidal, Grimsdalen, Dovre og tilbake til Dombås. Anbefalte dagsetapper er:
Dombås – Hjerkin ca. 35 km 5-6 timer
Hjerkin – Grimsdalen ca. 40 km 6-7 timer
Grimsdalen – Dombås ca. 45 km 5-6 timer

OVERNATTING

- Hjerkin Fjellstue og Fjellridning (hjerkin.no) er et sentralt alternativ også for andre aktiviteter som moskussafari og kanopadling. Dobbelrom kr 1550. Andre overnattingssteder på strekket Dombås-Hjerkin er Furuhaugli (furuhaugli.no), Fokstugu fjellstove (fokstugu.no) og Hjelle seter (hjelleseter.no). I Grimsdalen er det få overnattingsalternativ. DNT-hytta Grimsdalshytta ligger et stykke inn i dalen og er sikreste kort. Overnatting fra kr 360 per person. Bergseng seter (bergsengseter.no) er en virkelig skjult skatt og består utelukkende av gamle seterbygninger, de eldste fra 1793. Hovedregel er ukeshjester, men hør.

SYKKELLEIE

- Dovrefjell Adventures (dovrefjelladventures.no) er en av pådriverne for turen, og leier ut sykler, elsykler og bagasjevesker. De kan hente og levere underveis og hjelpe til med planlegging. Elsyklene kan lades flere steder, inkludert Hjerkin og Grimsdalen. Tre dager kr 600 for sykkel, kr 1200 for elsykkel.

STOPP UNDERVEIS

- Det er mange spektakulære stopp, aktiviteter og utflukter underveis, inkludert Norges minste mikrobryggeri (furuhaugli.no), Galleri Slåen (gallerislaen.no) og Gruvemuseet i Follidal (follidalgruver.no). En avstikker til Viewpoint Snøhetta og moskussafari anbefales. I tillegg er det mulig å besøke aktive setre med dyr, overnatte på seter, se praktgårdene i Dovre og bade i friske fjellvann.